

Міністерство культури і інформаційної політики України
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»
(назва факультету)

Кафедра живопису
(повна назва кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломної роботи бакалавра

на тему: "Мистецька ода коляді"

Виконала: студентка 4 курсу

спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
(шифр і спеціальність)

освітньо-професійна
програма Станковий живопис

Деркач А.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник Ковтун В.І.

(прізвище та ініціали)

Харків – 2024 року

ЗМІСТ

1. ОБҐРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ТЕМИ	3
2. ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДГОТОВЧИХ МАТЕРІАЛІВ	4
3. АНАЛІЗ АНАЛОГІВ	5
4. РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ РІШЕННЯ ТЕМИ	11
5. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПОШУК ОБРАЗОТВОРЧИХ ЗАСОБІВ ВТІЛЕННЯ ТВОРЧОГО ЗАДУМУ	13
6. ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА ЖИВОПИСНІ ЗАСОБИ ВИКОНАННЯ ОРИГІНАЛІВ	16
7. ВИСНОВКИ	19
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	20
ІЛЮСТРАТИВНІ МАТЕРІАЛИ	23

1. ОБҐРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ТЕМИ

Народні звичаї, етнічна спадщина, фольклор і релігійні вірування є своєрідним кодом будь-якої національної спільноти. Вони відображають багатство і унікальність культурного досвіду. Українська обрядовість поступово складалася з давніх часів під впливом багатьох факторів: міфологічного світосприйняття, природних умов, фольклорних переказів, що переплелись у великий шар культурного надбання. Яке, в свою чергу стало джерелом інсперації у створенні численних творів образотворчого мистецтва.

Українська традиція коляди та водіння кози має глибокі історичні корені та важливе символічне значення. Ця різдвяно-новорічна містерія, що збереглася до наших днів, має ритуальне дійство, в якому поєдналися магія, спів, музика і танці. Міфологічні мотиви і різноманітні обряди стали важливою частиною образної системи в творчості українських митців. Вони відображають уявлення про світ та допомагають розкрити душу української народної культури [17].

Сергій Васильківський, Микола Пимоненко, Констянтин Трутовський Юрій Сиротенко та інші митці створили твори, які пронизані глибоким змістом української народної культури. Демонструючи багатство традицій та радість, що приносить веселий спів колядок, живописці вкладають у свої твори не лише естетичну цінність, а й допомагають зберегти і збагатити уявлення для наступних поколінь все різнобарв'я української обрядовості, які відіграють важливу роль в житті народу[12].

Відтак, вибір даної теми стає актуальним через кілька ключових аспектів. Українські традиції коляди та водіння кози мають давню історію та особливе значення для нашої культури, а також дають можливість поглянути на національну культуру з різних точок зору: як вона розвивалася в минулому, які в ній є традиції, і як вона відображається у сучасному мистецтві.

2. ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДГОТОВЧИХ МАТЕРІАЛІВ

Обряд колядування та водіння кози часто відображається у фольклорних творах, таких як народні казки, пісні та інші народні твори. **Цей тип сюжету висвітлює народні традиції.** Також фольклорний сюжет використовується для створення живописних творів, які не лише відображають традиційність та красу народної культури, але й створюють можливість для художнього вираження та творчої інтерпретації [13]. Саме тому в моїй роботі використаний фольклорний тип сюжету.

Одним із ключових елементів моєї роботи є відображення персонажів, **що задіяні в дійстві основу колядування** та водіння кози, з врахуванням народних мотивів та символів. Я зобразила колядників у національному вбранні з музичним інструментом, які вони використовують під час обряду **ознайомилась ближче з міфологією** [21].

Типологія пейзажу на картині описана як зимовий пейзаж. У контексті даної картини, пейзаж служить як контраст до теплих кольорів головних фігур та підкреслює їхню важливість та значення. Такий пейзаж підкреслює тематику обрядів та традицій, які відображені на картині, додає до них урочистості та автентичності. Колорит пейзажу переважно складається з холодних відтінків, таких як сірий, блакитний та білий, що додає йому зимової меланхолії та містичності. Загалом, зимовий пейзаж на фоні картини підкреслює тему зимового святкування та коляди.

Основною тематикою твору є не лише зображення веселого дійства коляди, передачі життєрадісної атмосфери народного святкування, а й вшанування традицій, сплетення зв'язків між поколіннями.

Подія на картині також втілює сподівання на світле майбутнє, оскільки традиційні народні обряди, передані з покоління в покоління, створюють зв'язок між минулим, сучасним і майбутнім. Вони є символом єднання, тож їх передача й збереження допомагають побудувати міцний фундамент **для добробуту.**

Ознайомилася з укр міфологією. образи виступають з міфології

3. АНАЛІЗ АНАЛОГІВ

Колядки та зимові святкування давно посіли особливе місце в культурній традиції України та інших країн світу. Вони є джерелом радості, натхнення, **єдності та несуть** в собі історію та народні вірування. Картини, які відображають **сценки** колядування, перетворюють ці звичаї на візуальний символ, який може бути зрозумілим навіть тим, хто не знайомий з цими традиціями.

У цьому розділі розглянено різні мистецькі твори, щоб знайти аналоги для картини. Завдяки цьому, можна краще зрозуміти, як різні митці передають дух зимових свят і які аспекти коляди вони вирізняють як найважливіші. Простежено, як вони інтерпретують колядки та зимові традиції, досліджуючи різноманіття **художніх підходів, стилів та технік**. Дані аналоги допомагають **усвідомити як митці втілюють один і той же мотив по різному в своїх роботах унікальність кожної картини**, які теми та мотиви повторюються, а які відрізняються, що дозволяє виявити унікальність кожної картини.

Метою є дослідження різноманіття **художніх підходів манера. використання певної художньої мови** до зображення коляди та зимових свят, а також національного українського вбрання та передача образів. Через призму різних творів ми спробуємо зрозуміти, що робить тему зимових свят такою привабливою для художників і як мистецтво може зберігати та передавати дух традицій новим поколінням.

Художник Костянтин Трутовський, створюючи картину "Колядки в Україні" (Іл. 1), намагався передати набагато більше, ніж просто традиційні елементи та обряди святкування Різдва. Його картину можна розглядати як складну мозаїку, яка відображає різноманіття емоцій, взаємодій та сприйняття часу в українському селі. Розташування персонажів у трьох групах відображає різні аспекти життя і святкування в селі. Група колядників, що отримує гостинці, представляє теплоту та гостинність сільської спільноти. Гумористична сценка з хлопцем на санчатах та дівчиною, яка готується закидати його сніжком, може вказувати на радісну та безтурботну атмосферу свята. Гурт

колядників, що зібрався біля іншого вікна, додає картині глибину та показує різноманіття учасників та дій на святі [22]. Горизонтальний формат полотна дозволяє авторові передати широкий пейзаж та відтворити багато деталей життя села. Це дозволяє показати різні сцени та персонажі, які взаємодіють у просторі сільського двору. Кольорова гамма з холодними відтінками може підкреслити зимову атмосферу та святковий настрій, **а теплий колорит композиційний центр може нагадувати** про теплі спогади. **В центрі композиції**

Художник Михайло Пимоненко в своїй картині "Колядки" (Іл. 2) **створює розробляє ту саму тематику** реалістичне зображення святкової атмосфери та простого сільського життя. Він зафіксував момент колядування малих хлопчаків, які завітали до невеликої міщанської оселі. Ця сцена, замість ідеалізації, передає типовість та простоту фольклорного обряду. Автор уважно передає деталі інтер'єру, в якому відбувається подія - пічка з відколеними кахлями, скромне начиння, невибагливий дитячий одяг [12]. Ці дрібниці підкреслюють простоту та бідність оселі, де проживають герої. У картині можна побачити злагожденість та єдність між колядниками, хоча хлопець на передньому плані займається не співанням, а розігріванням замерзлих рук. Це може символізувати спільність та підтримку у складний час. Формат полотна, вертикальний, може підкреслювати **вертикальність мотиву локальність** святкового підйому духу та внутрішнього зміцнення. Кольорова гамма, переважно тепла, підкреслює затишність та **теплоту вітальні**, де відбувається дія, та може символізувати радісність та **душевність** свята. Автор, зображуючи картину саме так, можливо, хотів нагадати нам про важливість простоти, доброти та **згуртованість**, які є важливими цінностями українського народу. **Теплі відношення між людьми чисті безкорисні відносини щирі**

На картині "Колядники" Юрія Сиротенка (Іл. 3) зображено не лише святкову традицію колядування під час Різдва, а й символічне передавання мінливості часу через розташування персонажів. Обряд водіння кози був зв'язаний зі стародавніми українськими обрядами. Коза, як символ плодючості, мала очистити хату від негативних

енергій та забезпечити родючість на майбутній рік. Таким чином, водіння кози було своєрідним обрядом забезпечення процвітання та добробуту [19].

Горизонтальний формат полотна дозволяє автору передати широкий пейзаж села та відтворити багато деталей і подій, що відбуваються під час святкування Різдва. Такий формат дозволяє створити враження розгорнутої та динамічної сцени, яка привертає увагу глядача. Щодо кольорової гама **Для більшої передачі цього сюжету, художник використовує колорит в холодних тонах, який підсилює зимову атмосферу та викликає відчуття святковості**, використання холодних тонів може створювати враження зимової атмосфери та підсилити відчуття святковості. Така кольорова гама може також передавати певну містичність та таємничість події, що відбувається[11].

Усе це в комплексі всі які притамані живописному твору художник використав для підкреслення засоби виразності які використав художник допомагає передати не лише традиційні елементи святкування Різдва, але і підкреслити важливість спадщини та спільного досвіду, які переходять від покоління до покоління, відображаючи тим самим зв'язок між минулим, теперішнім і майбутнім.

Картина "Гості" Опанаса Сластіона (Лл. 4) є чудовим прикладом українського реалістичного мистецтва кінця XIX – початку XX століття. Сластіон, як і багато його сучасників, часто звертався до зображення повсякденного життя селян, демонструючи цим свої **націоналістичні** й соціальні погляди **демонструє патріотизм**. Картина зображає сцену з сільського життя, **де які завітали в гості група людей біля хати**. Кожен елемент композиції розміщений з увагою до деталей, створюючи атмосферу тепла й затишку. Основною темою цієї картини є спілкування, гостинність та традиції. Автор твору передає дух українського сільського життя, **де з великою повагою зустрічали гостей гості часто відігравали важливу роль у соціальному контексті**. Картина має холодний колорит, з домінуванням відтінків коричневого та бежевого. Таке використання кольорів **створює затишну та гостинну атмосферу, що підсилює відчуття єдності спільноти**.

Аналогом дипломної роботи стала композиція одного з найвидатніших представників українського мистецтва початку XX століття Федора Кричевського

"Наречена", 1910 року (Іл. 5). У центрі композиції розташована молода дівчина в весільному вбранні. Картина відображає традиційний український весільний обряд, демонструючи наречену в національному вбранні, що підкреслює етнічні корені та повагу до традицій. Кричевський використовує м'які та спокійні кольори. Відтінки білого, червоного, жовтого та інших натуральних тонів створюють святкову атмосферу. Освітлення також м'яке, немає яскравих контрастів чи різких переходів між світлом і тінню. **Це підкреслює спокійний і романтичний характер сцени. В її поставі сутність української жінки. Картина передає відчуття спокою та замисленості.** Гордолива постава жінки показує її Наречена виглядає впевнено, зосереджено та водночас дещо мрійливою. Картина створена в період, коли українська культура **знаходилася в процесі переосмислення та відродження.** Українське мистецтво тоді входила до європейського контексту. Укр культура була невідомою складовою європейського культурного процесу. Через образ нареченої у весільному вбранні Кричевський прагнув підкреслити важливість збереження українських традицій та їх **неперервність. Місце жінки в суспільстві** У той час, як суспільство зазнавало змін, художники зверталися до тем, які мали глибокі національні коріння.

Аналогом роботи стала також картина Тетяни Голембієвської. «Подруги (Бесіда)» (Іл. 6). Тетяна Голембієвська була відомою українською художницею, яка працювала в середині ХХ століття. Її картина "Подруги (Бесіда)", створена у 1959 році, відображає особливості **руху 60ва цього періоду** та характерні риси творчості художниці. Оскільки дівчата зображені в українському національному вбранні, це свідчить про інтерес художниці до культурної автентичності та традицій. У цьому одязі можна помітити різноманітні елементи, як-от вишиванки, хустки, стрічки чи інші традиційні аксесуари. Вказані елементи підкреслюють багатство та різноманіття української культури. Це і зацікавило мене взяти дану картину, як аналог до дипломної роботи, щоб використати її для передачі елементів традиційного національного одягу.

Своєрідним аналогом дипломної роботи стало полотно Михайла Гуйди «Чумацький шлях», 2014 року (Іл. 7). Робота цікава тим, що висвітлює поєднання

традицій та сучасних тем в українському мистецтві. На картині зображено чумака, який подорожує шляхом. **Художник демонструє** Тема картини пов'язана з історичним чумацьким шляхом, яким чумаки возили сіль та інші товари. Відображення традиційного способу життя та згадка про історичні події підкреслює зв'язок з національною ідентичністю. **То ж дана картина викликають почуття поваги до традицій, які формують ідентичність та культуру. В картині також присутня обмежена кольорова гама та теплий колорит.**

У картині "Гуцулки біля церкви" Івана Труша чудовим прикладом є зображення життя гуцулів – етнічної групи, яка проживає в Карпатах (Іл. 8). Митець вавжається видатним українським імпресіоністом, в його роботах він часто зображав **етнографічні мотиви та національний пейзаж**. На картині "Гуцулки біля церкви" зображені жінки-гуцулки в традиційному одязі. Розміщення фігур на картині створює динамічний ефект, де кожен елемент доповнює загальну сцену. **Основна тема картини зображення гуцулок у традиційному одязі біля церкви вказує** на важливість релігійних обрядів у житті **гуцулів**. Картина підкреслює особливості культурного та релігійного життя українців. Труш, як імпресіоніст, використовував яскраві кольори та світло, щоб передати відповідну атмосферу. У цій картині переважають насичені та контрастні кольори, що підкреслюють загальний настрій.

Оригінальною манерою вирізняється український художник Іван-Валентин Задорожний зі своєю картиною "Мої земляки" що, створена в 1965 році та представляє собою українське мистецтво середини ХХ століття (Іл. 9). Тема картини відображає єдність та спільність, притаманні для сільської спільноти. Картина розповідає про людські взаємини та місцеві традиції, підкреслюючи цінності, які єднують людей. Колорит картини включає спокійні **та природні тони**. "Мої земляки" покликана викликати почуття ностальгії й гордості за рідний край і людей. Взаємодія між персонажами передає тепло і людяність. Картина створена в 1965 році, в часи, коли українське мистецтво знаходилося під впливом соціалістичного реалізму. Це період, **чимало представників укр інтелігенції, зокрема художники** коли багато художників

шукали способи виразити національну ідентичність у рамках обмежень радянської системи. Він був ключовою фігурою 60ів коли національна свідомість виходила

Картина "Зима" Олександра Мурашка 1905 року (Іл. 10), є частиною творчого доробку цього відомого українського художника, який працював у період раннього модернізму. Постать митця вважається був одним із найбільш яскравих представників українського мистецтва початку ХХ століття. Його робота написана в імпресіоністичній манері та яскраво відображає відображали інтерес до імпресіонізму, символізму та інших сучасних течій. Вона відображає красу зимового пейзажу. Через композицію, колорит та освітлення художник передає відчуття зимової пори року, з її характерними особливостями та емоційним підйомом. Мурашко був одним із тих, хто привносив сучасні тенденції в українське мистецтво до нашого українського живопису.

Особливою вишуканістю відрізняється робота Олександра Івахненка «Садок вишневий коло хати» (Іл. 11). Вона є візуальним відображенням однієї з найвідоміших поезій Тараса Шевченка з циклу "Кобзар". Його вірш зображує ідеалізований образ українського села, і картина Івахненка продовжує цю лінію. Це нагадування про важливість національної культури та спадщини в умовах різних історичних перипетій. Композиція картини фокусується на зображенні традиційного українського сільського пейзажу. Робота художника звертається до національних традицій і культури, наголошуючи на елементах, які Шевченко оспівував у своїй поезії. Картина також передає відчуття ідеалізованого бачення сільського побуту. Даний живопис передає почуття спокою, затишку і теплоти. Вишневий сад навколо хати створює атмосферу, яка асоціюється з родиною, гармонією та поєднання з природою. Такий колорит підкреслює романтичний та ідеалістичний характер сцени. Вони звертаються до українських народних традицій, відображаючи багатство культурного контексту.

Вивчення аналогів показало, що мистецтво відіграє важливу роль у збереженні та передачі культурної спадщини. Через художні твори ми можемо зрозуміти, як коляда відбивається на суспільстві і як це впливає на нашу сучасну ідентичність. Пошуки аналогів до картини "Мистецька ода коляді" висвітлили важливість цього культурного

явища та його багатогранність. Цей аналіз також показав, що мистецтво є важливим засобом передачі традицій і збереження культурного духу. Таким чином, дослідження таких аналогів не лише допомагає зрозуміти картину, але й збагачує наше розуміння культурного ландшафту. **Різдвяні свята до яких входять**

4. РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ РІШЕННЯ ТЕМИ

У вічному пошуку нових та вражаючих образів митецька творчість нерідко звертається до народних традицій та обрядів **міфологічних сюжетів**. Одним із найяскравіших та найбагатших джерел для такого натхнення є українська колядка – давня різдвяна традиція, що відображає глибокі культурні та релігійні звичаї. Саме тому авторська концепція композиції **полягає в поєднанні** сцену колядування та зосереджується на відтворенні глибокого символізму, підкресленні важливості традицій та зв'язків між поколіннями в українській культурі, наповнюючи її сучасними сенсами.

Картина відтворює живу, динамічну сцену колядування, показуючи, як люди відзначають це давнє свято. Метою роботи є створити та передати атмосферу радості, святковості, єднання і, водночас, продемонструвати значення коляди як культурної та духовної практики, яка несе в собі спадок **традиції, її вічність та актуальність**.

Колядки – це невід'ємна частина української культурної спадщини під час зимових свят. Тому центральними персонажами **є два молодих колядника**, які вбрані в традиційний український одяг. Колядники мають різні атрибути, такі як різдвяна зірка, музичні інструменти та обрядова коза, які підкреслюють традиційні аспекти коляди. Їхня присутність символізує молоде покоління, що відтворює та передає культурні **традиції** своїх предків.

Обрядова коза – одна з найвідоміших **персонажів** у різдвяних обрядах, особливо в українських. Вона має глибоке коріння в **фольклорі** та представляє веселощі, добробут і достаток. Її присутність поруч із колядниками підкреслює ритуальний характер обряду. У давнину вважалося, що її присутність приносить вдачу. Включення цього персонажу в композицію символізує благословення, яке приносять колядники. Таким чином, обрядова коза додає національного колориту, динаміки та ритуального значення, роблячи сцену живою, енергійною та насиченою **відповідним символізмом**.

Фоном виступає зимовий пейзаж, який створює контраст між теплими кольорами головних фігур та холодними відтінками пейзажу. Це символізує внутрішню теплоту та

радість, яка виходить зі спільного святкування, вказує на гармонійне поєднання різних аспектів життя та настроїв у святковий період. Зимовий пейзаж віддзеркалює атмосферу спокою та тиші, що характерна для зимового періоду. Дисонанс в який вривається веселощі

Розроблена концепція картини "Мистецька ода коляді" створює можливість відтворити та передати багатогранність української культури в мистецькому вимірі. Вона поєднує в собі спадок минулого та сучасний погляд на цінність і значення цього обряду. Через образність та символізм, через розмаїтість кольорової гами та динаміку композиції, картина надає глядачеві можливість зануритись в театральне дійство відчувати тепло й радість колядування, перенестися в атмосферу давніх обрядів, даруючи відчуття приєднання до народної традиції.

5. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПОШУК ОБРАЗОТВОРЧИХ ЗАСОБІВ ВТІЛЕННЯ ТВОРЧОГО ЗАДУМУ

Втілення цієї теми включає в собі не тільки глибоке розуміння її історичного та культурного контексту, а також творчого підходу до композиційного пошуку. Вибір елементів, образотворча мова, кольорова палітра та використання символіки — все це відіграє ключову роль у створенні живописної композиції, яка зображує колядування, та передає атмосферу свята.

Коляда – це давня традиція, яка поєднує в собі релігійні та народні елементи, символізуючи радість, єднання та початок нового циклу життя. Це дійство, як культурний феномен, пов'язаний із різдвяними святами, але її коріння сягає далеко вглиб часів, коли вона символізувала магічний ритуал відродження світла і надії.

Основною ідеєю при композиційному пошуку було показати зв'язок між поколіннями через **українські традиції** різдвяних свят, зокрема святкування коляди, як народного свята, його емоційного враження - радості та веселоців.

Тема роботи **поєднує традицію** і сучасність, використовуючи художні засоби для створення емоційно насиченої, атмосферної композиції, яка відображає дух і сутність коляди. Важливо зрозуміти символіку і різноманітність колядок, а також те, як вони втілюють дух радості, спільності і святковості.

Композиційний центр картини знаходиться з лівого боку, де розміщена головна фігура дівчини, яка тримає різдвяну зірку. **Це зосередження на конкретному елементі** композиції сприяє приверненню уваги глядача і надає структурної цілісності картині. Окрім цього, створює відчуття руху, спрямованого від дівчини до інших постатей композиції.

Дівчина, хлопець та коза стоять поруч, створюючи відчуття єдності та гармонії, вказуючи на спільність мети та взаємодію між фігурами. Фігури розташовані таким чином, що утворюють плавний перехід від **одного персонажу** до іншого. Це забезпечує природний потік погляду глядача по всій картині. А також підкреслює колективну природу коляди, де музика, пісні та тварини є невід'ємними складовими святкування.

Деталі картини, такі як різдвяна зірка в руках дівчини, музичний інструмент у хлопця та коза, мають глибоке символічне значення. Зірка уособлює різдвяну історію та колядки, музичний інструмент підкреслює святкову атмосферу, а коза вказує на традиційні обряди, пов'язані з різдвяними гуляннями. Музичний інструмент, який тримає хлопець, додає ще один рівень символіки - музика та пісні є центральними для різдвяного святкування. Традиційні інструменти, такі як ріг, підкреслюють автентичність та історичність події.

Традиційно у святкуванні коляди в образі кози був переодягнений парубок [21]. Проте, в моїй роботі зображена справжня коза за для певної автентичності. Коза, як символ народних обрядів і традицій, має глибокі корені в українській культурі. Вона виступає як невід'ємна частина колядувань та інших народних свят. Використання живої кози підкреслює зв'язок з традиціями та передає атмосферу святкового заходу. Крім того, це надає картині особливої жвавості, що робить зображення більш привабливим та захоплюючим для глядача [17].

Розміщення фігур і їхні пози також важливі для композиційної злагоженості. Дівчина, яка стоїть з різдвяною зіркою, випромінює радість та впевненість. Хлопець із рогом створює відчуття музичного супроводу та підтримує атмосферу свята. Коза, яка стоїть поруч, додає грайливості та невимушеності, що зменшує напругу та підсилює відчуття веселоців.

При написанні роботи було використано теплі тони, контрастні фігури на фоні, насичені кольори. Колорит будується на співсталені теплих тонів та насичених Тепла палітра з переважанням червоних, жовтих, білих та чорних кольорів створює відчуття святковості. Червоний колір асоціюється з енергією, пристрастю та святом, що підходить для різдвяної тематики. Жовтий і білий додають світла та радості, тоді - як чорний працює, як контраст і додає емоційної глибини.

Світлі, теплі тони, що використовуються для фігур колядників, символізують молодість, життєрадісність та надію на майбутнє. Цей контраст між холодним та теплим, темним та світлим підкреслює тему оновлення та відродження. Він передає ідею того,

що з кожним новим поколінням приходить нова енергія та можливість для розвитку, але водночас зберігаються та передаються цінності та традиції минулих поколінь. Таким чином, композиція та кольорове рішення роблять акцент на символіці переходу та спадкоємності в українській культурі [9].

Композиція передає відчуття затишку, радості та зв'язку з традиціями. Використання образотворчих засобів, таких як взаємодія фігур, теплі кольори та традиційний фон, допомагає втілити творчий задум та створити оригінальну картину, яка відображає дух різдвяного свята та коляди. Картина не лише відображає традиції, але й викликає почуття тепла, радості та єдності, що є центральними темами різдвяних свят.

Майже весь простір роботи хочу зосередити увагу на головних персонажах

6. ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА ЖИВОПИСНІ ЗАСОБИ ВИКОНАННЯ ОРИГІНАЛІВ

У цьому розділі ми розглянемо, які технологічні та живописні засоби використовуються в цій роботі, щоб відобразити енергетику свята, передати багатогранність образів і створити динамічну композицію.

Художники, зазвичай, спираються власні естетичні вподобання. Вивчають культурну спадщину, шукають ті елементи, що резонують з його індивідуальними смаками. Під час роботи над новим твором художник використовує ідеї чи образи з історії мистецтва як відправну точку, від якої відштовхується, формуючи власну концепцію. Проте, при цьому він часто не копіює їх безпосередньо, а інтерпретує чи перетворює відповідно до своєї творчої ідеї.

Це дослідження починається з аналізу застосованих технологій, що дозволяють художнику працювати з більшою точністю, створюючи складні композиції та експериментуючи з текстурами. Далі ми перейдемо до живописних прийомів, розглянемо використання кольорів, світла та тіні, а також композиційних елементів, що роблять картину живою та привабливою.

Такий комплексний підхід дає змогу краще зрозуміти, як художник використовує різні засоби для створення твору мистецтва, що поєднує в собі як традиційні мотиви, так і сучасні інтерпретації. У результаті ми побачимо, як картина, побудована на принципах станкового живопису, може бути одночасно і даниною поваги до традицій, і новаторським поглядом на мистецтво.

При написанні картини було використано підготовлене полотно, розміром 140 x 120 см, попередньо погрунтоване акриловим ґрунтом для створення базового шару, який допоможе забезпечити краще зчеплення фарби. Полотно закріплене на дерев'яний підрамник.

Планування композиції – вертикальне. При плануванні композиції було виконано попередні замальовки для визначення композиції та розміщення об'єктів на полотні перед початком роботи. Об'єкти розміщені по центру в нижній частині картини.

Основний акцент робиться на групі людей, які виконують колядки. Композиція динамічна, з використанням діагональних ліній, які додають руху та енергії. Фонові елементи, такі як традиційні будівлі, створюють контекст для дійства. Завдяки використанню динамічних ліній та руху фігур, передається емоційне тепло та ентузіазм, характерні для коляди.

Під час створення картини, окрім графічних та чорно-білих досліджень, було проведено ряд кольорових експериментів. Колір - це потужний інструмент живопису. Його здатність викликати різноманітні емоції та асоціації додає глибини зображенню, збільшує його виразність і декоративну силу. Колірні взаємовідносини в роботі утворюють гармонійну систему, що визначає загальний колорит.

У процесі створення картини були використані олійні фарби, теплих та насичених палітри кольорів, що відтворюють життєрадісну атмосферу. Було прийнято рішення віддати перевагу лаконічності кольору, обраних основних трьох – чотирьох кольорів. Проведена робота над деталями, особливо у місцях зіткнення світла і тіні, що додає глибини та об'єму картині, роблячи образи більш реалістичними та емоційно насиченими. Яскраве освітлення на передньому плані контрастує з темнішими фоновими елементами, привертаючи увагу до ключових деталей.

Важливу роль в роботі відіграє барвіста пляма. Для досягнення певного ефекту та текстури на полотні, використано різні техніки нанесення фарби, такі як мазковий рисунок та лісерування [9], [15]. Мазок допомагає створити пластичні, об'ємні форми, передає їхню текстуру і матеріальну суть, що разом із кольором допомагає відтворити багатство відтінків оточення. Характер мазка – гладкий або пастозний, що допомагає створити емоційну атмосферу в роботі, передає безпосередні відчуття та настрої картини. Мазком можна моделювати об'єкти, показувати їхню структуру та наносити мазки таким чином, щоб підкреслити і виявити їхню внутрішню будову.

На фінальному етапі створення картини, використано техніку лісерування поверх текстурованої поверхні. У поєднанні з густими непрозорими шарами фарби в олійному живописі лісерування надає відчуття глибини і прозорості, створюючи ілюзію

додаткового об'єму. Чергуючи лісерування з пастозним мазком, а об'ємну техніку з плоскими плямами, досягаються певні оптичні ефекти.

Контраст технік допомагає сконцентрувати увагу глядача на найголовнішому, допомагає в побудові композиції і колориту, урізноманітнює набір художніх прийомів.

Перший крок у створенні картини – нанесення підмальову: легке нанесення розведеної фарби умбри, щоб закріпити вугільний малюнок і визначити основні тональні рішення. Це допомагає встановити тональний баланс і **полегшило** подальшу роботу над картиною.

На наступному етапі роботи над дипломним полотном були визначені основні колірні співвідношення за допомогою великих плям, без детальної промальовки. Вже на цьому етапі в картині почала проявлятися основна світлова композиція.

Після широкої закладки кольору робота продовжилася з більшим акцентом на деталізацію та розвиток кольорових відношень. Далі було деталізовано окремі частини картини, враховуючи загальний тональний і колористичний баланс. Вся кольорова гама обмежена, побудована на теплих відтінках, з акцентами, які підкреслюють композицію, але не відволікають від основної ідеї роботи. Така кольорова гамма була обрана для підкреслення святковості та особливої атмосфери сюжету.

7. ВИСНОВКИ

Також тема коляди дає можливість розглядати українську культуру з різних точок зору: як вона розвивалася в минулому, які в ній є традиції, і як вона відображається у сучасному мистецтві.

Підсумовуючи можна сказати, що тематика є близькою для сприйняття втілює багату символіку та традиції української культури, де колядування та водіння кози є важливими елементами народного свята, символізує не лише радість спільного святкування, але й відчуття взаємопов'язаності поколінь через збереження традицій, оновлення та відродження, показуючи перехід від старого покоління до молодого та сподівання на світле майбутнє.

Композиція картини демонструє гармонійне поєднання символів та елементів, лаконічна композиція характерних для коляди: люди у народному одязі, інструменти, якими вони грають, і традиційні обряди, що занурює в створюють відчуття автентичності та історичної глибини. Завдяки ретельно розміщеним акцентам та різноманітності візуальних деталей, глядач має змогу відчути багатогранність цієї культурної традиції.

Використовуючи класичні принципи станкового живопису, такі як багат шаровість, різноманітні техніки роботи з фарбою та традиційні матеріали, вдало передає живу атмосферу свята коляди.

Отже, вибір даної теми стає не лише способом збереження традицій та обрядів, але й мистецьким вираженням культурної спадщини, що сприяє збереженню культурної ідентичності та формуванню позитивного відношення до національних традицій, цінностей та настрою, занурює глядача в емоційну сутність цього свята.

Таким чином, «Мистецька ода коляді» не просто зображає сцену святкування, а й нагадує заохочує про важливість збереження культурної спадщини. Це візуальна ода традиціям, яка заохочує до осмислення і збереження багатств національної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонович Є.А., Шпільчак В.А. Малюнок і живопис: методичні рекомендації. Київ, 1990.85 с.
2. Боднар О.Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві: Монографія. Львів: НВФ «Українські технологія», 2005. 198 с.
3. Волковський М. Колір в живописі. Київ: Видавництво В. Шевчук, 2016. 360 с. 2009. С. 82 - 85.
4. Жердзицький В. Живопис: Техніка і технологія: Навч. посібник. Харків: ХДАДМ, 2006. 332 с.
5. Іттен Й. Мистецтво кольору/ Ред. О. Плаксієй. Київ: ArtHuss, 2022. 96 с.
6. Кафедра живопису ХДАДМ: традиції та сучасність / Міністерство освіти і науки України; Харківська державна академія дизайну і мистецтв; Факультет образотворчого мистецтва; Упор. М.І. Деркач, В.Ю. Гальченко. Харків: ХДАДМ, 2015. 123 с.
7. Марчак В. Про малярство: навчальний посібник. Львів : ФОП Стебляк О.М., 2018.264 с.
8. Матеріали і техніка олійного живопису : навч. посібник / укладач О. Я. Музика. Умань : ВПЦ «Візаві», 2013. 114 с.
9. Михайленко В. Є., Яковлєв М. І. Основи композиції (геометричні аспекти). Київ: Каравелла, 2004. 304с.
10. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво: Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2003. 216 с.
11. Прокопович Т. А. Основи кольорознавства : навчальний посібник. Луцьк: Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2022. 124 с.
12. Різдво в українському образотворчому мистецтві [Електронний ресурс]: <https://artes-almanac.com/rizdvo/>

13. Теоретичні основи композиції : Навчально-методичний посібник для студентів ЗВО художніх та художньо-педагогічних спеціальностей. / Н. О. Урсу, І. А. Гуцул. – Вид. 2. – Кам’янець-Подільський : Аксіома, 2018. – 166 с.

14. Термінологічний словник з культурології/ Авт.-уклад.:Н.Ю. Больша, Н.І. Єфімчук.- К.: МАУП, 2004.- 144 с. – Бібліогр.: с. 141.

15. Техніка і технологія олійного живопису: навч. посібн. / уклад.: Є.В.Беліка, О.І.Конопко. К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 92 с.

16. Традиції та звичаї колядування в Україні [Електронний ресурс]: <https://pon.org.ua/novyny/10042-tradycii-ta-zvychai-koliaduvannia-v-ukraini.html>

17. Традиції та звичаї українського народу [Електронний ресурс]: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2982>

18. Українська зима в картинах художників [Електронний ресурс]: <http://memorua.org/?p=1922>

19. Українська різдвяна символіка [Електронний ресурс]: <https://amazing-ukraine.com/ukrainska-rizdviana-symvolika/>

20. Українське мистецтво кінця XIX – початку XX ст. [Електронний ресурс]: <https://ukrartstory.com.ua/tekst-statti-36/ukrajinske-mistectvo-kincja-xix-pochatku-xx-st.html>

21. Щедрий вечір, або ж чому наші пращури козу водили [Електронний ресурс]: <https://nubip.edu.ua/node/104134>

22. Як Різдво та зимові свята показують у мистецтві [Електронний ресурс]: https://elle.ua/stil-zhizni/blog_stil_zhizni/yak-rizdvo-ta-zimovi-svyata-pokazuyut-u-mistectvi-sakralni-syuzheti-ukrainski-tradicii-ta-osnovni-simvoli

Список ілюстрацій Аналоги кваліфікаційної роботи

1. Костянтин Трутовський "Колядки в Україні", 1864 р. Полотно, олія.
2. Михайло Пимоненко "Колядки", 1874 р. Полотно, олія.
3. Юрій Сиротенко "Колядники", 1985 р. Полотно, олія.
4. Опанас Сластіон "Гості", 1891 р. Полотно, олія.
5. Федір Кричевський "Наречена", 1910 р. Полотно, олія.
6. Тетяна Голембієвська. «Подруги (Бесіда)», 1959 р. Полотно, олія.
7. Михайло Гуйда «Чумацький шлях», 2014 р. Полотно, олія.
8. Іван Труш «Гуцулки біля церкви» перша половина ХХ ст.
9. Іван-Валентин Задорожний «Мої земляки», 1965 р. Полотно, олія. (фрагмент)
10. Олександр Мурашко «Зима», 1905 р. Полотно, олія.
11. Олександр Івахненко «Садок вишневий коло хати», 1982 р. Кольоровий лінорит.

Етапи роботи над дипломною роботою «Мистецька ода коляді»

- 12.

ІЛЮСТРАТИВНІ МАТЕРІАЛИ

Іл. 1. Костянтин Трутовський "Колядки в Україні", 1864. Полотно, олія

Іл. 2. Михайло Пимоненко "Колядки", 1874. Полотно, олія

Іл. 3. Юрій Сиротенко "Колядники", 1985. Полотно, олія

Іл. 4. Опанас Сластіон "Гості", 1891. Полотно, олія

Іл. 5. Федір Кричевський "Наречена", 1910. Полотно, олія

Іл. 6. Тетяна Голембієвська. «Подруги (Бесіда)», 1959. Полотно, олія

Іл. 7. Михайло Гуйда «Чумацький шлях», 2014. Полотно, олія

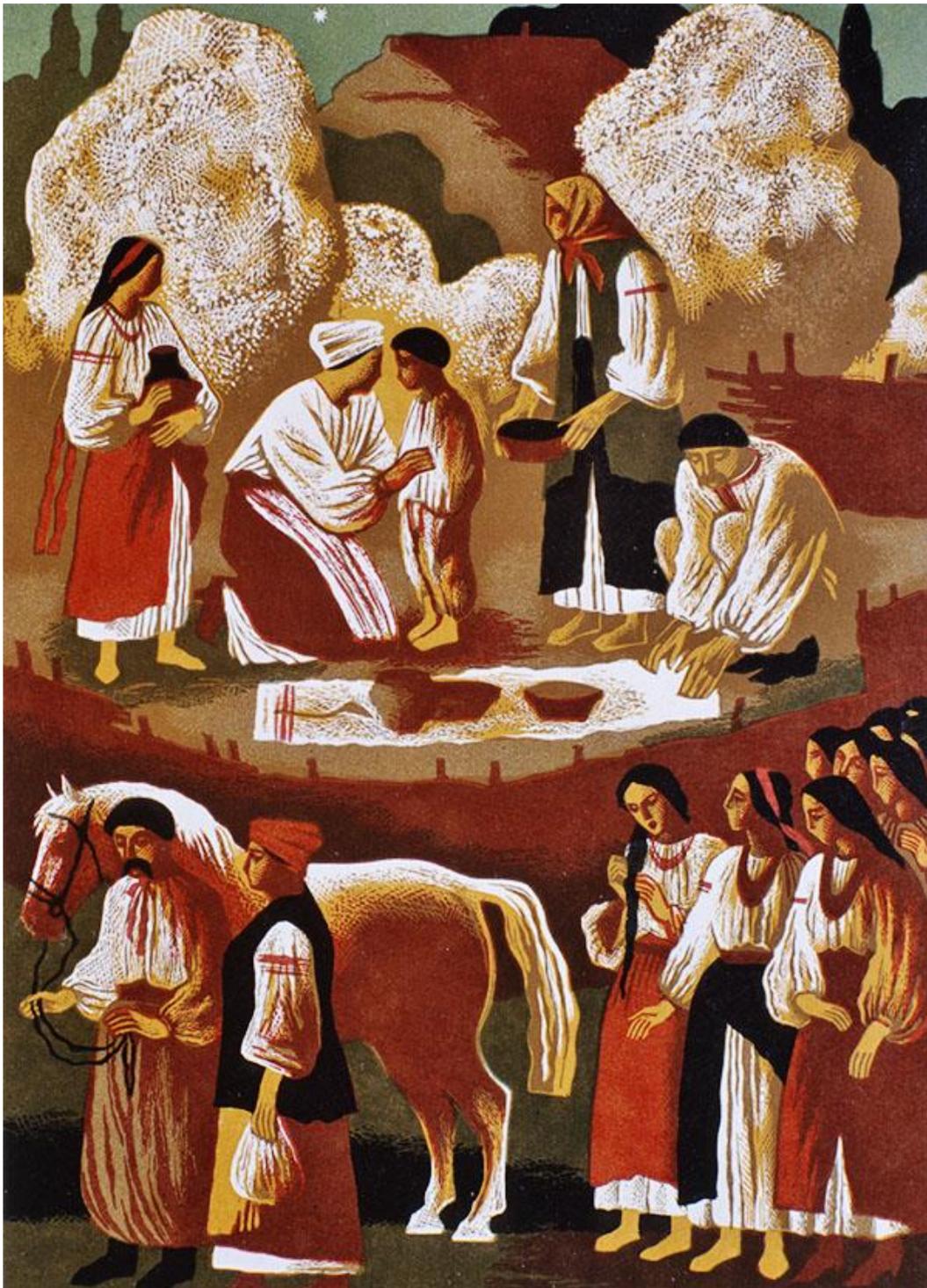
Іл. 8. Іван Труш «Гуцулки біля церкви» перша половина XX ст.

Іл. 9. Іван-Валентин Задорожний «Мої земляки» , 1965. Полотно, олія. (фрагмент)

Іл. 10. Олександр Мурашко «Зима», 1905. Полотно, олія

Іл. 11. Олександр Івахненко «Садок вишневий коло хати». 1982. Кольоровий лінорит.

Етапи роботи над дипломною роботою «Мистецька ода коляді»

Іл. 12.

